

Ewaluacja wpływu społecznego i dyskurs akademicki – podejście porównawcze (Polska, Wielka Brytania, Norwegia)

Zastanówmy się jak wpływa na nas jako autorów pisanie tekstu autobiograficznego. W jaki sposób ubieranie w słowa osobistych lub zawodowych doświadczeń wpływa na to, jak je postrzegamy, wartościujemy i umieszczamy w szerszej narracji o naszym życiu? Jak zmienia się nasze postrzeganie siebie, gdy sporządzamy życiorys, dziennik, pamiętnik czy choćby wpis na Facebooku o osiągnięciu, z którego jesteś dumni?

Niniejszy projekt skupia się na nowym gatunku tekstu akademickiego – opisie wpływu. Opisy wpływu to dokumenty przekazywane przez badaczy akademickich do okresowej oceny. Zmuszają naukowców do zastanowienia się nad wpływem ich pracy na rzeczywistość pozauniwersytecką (edukację, kulturę, dyskurs polityczny, gospodarkę) i do przekonującego przedstawienia tego wpływu. „Wpływ” (impact) stał się kluczowym pojęciem w ocenie nauki w ciągu ostatniej dekady. Jego ocena może stanowić nawet 25% oceny końcowej ocenianej jednostki.

Istnieją różne modele oceny wpływu, ale obecnie najbardziej rozpowszechnionym jest podejście oparte na ocenie "opisów wpływu" (impact case studies). Podejście to zostało wprowadzone w Wielkiej Brytanii w ramach cyklicznej ewaluacji jakości badań (Research Excellence Framework - REF) i stanowi punkt odniesienia dla twórców polityk naukowych w innych krajach. Wśród nich są Norwegia i Polska. W ramach ewaluacji polskich jednostek naukowych zakończonej w 2022 r. „wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki” stanowił jedno z trzech kryteriów oceny, obok poziomu naukowego prowadzonej działalności oraz efektów finansowych badań naukowych i prac rozwojowych wyników badań.

Niniejszy projekt badawczy przygląda się procesowi wprowadzania „wpływu” jako kryterium oceny w trzech krajach: Wielkiej Brytanii, Norwegii i Polsce. Wykorzystuje metodologię analizy dyskursu, aby prześledzić, w jaki sposób nowa akademicka wartość jest konstruowana społecznie i jak wpływa na wzorce komunikacyjne naukowców. Kluczowym pojęciem w ramach badań będzie „gatunek tekstu”. Pojawienie się nowego typu (gatunku) tekstu akademickiego – opisu wpływu – zostanie zbadane z perspektywy językoznawczej. W ramach projektu zbierane i analizowane będą trzy rodzaje danych: studia przypadków wpływu, wywiady z aktorami społecznymi zaangażowanymi w proces oceny wpływu (naukowcami, kadrą kierowniczą uczelni, ekspertami oceniającymi opisy wpływu) oraz kwestionariusze wysyłane do instytucji akademickich.

Badanie pokaże w jaki sposób nowa „wartość” akademicka jest konstruowana dyskursywnie przez członków wspólnoty dyskursywnej i wskaże jak ten proces różni się w zależności od szerszego systemu akademickiego (np. tradycji akademickich danego kraju). Wyniki badania będą interesujące dla naukowców zajmujących się szkolnictwem wyższym, ewaluacją i dyskursem. Będą miały również wartość praktyczną dla osób zaangażowanych w proces oceny wpływu badań: autorów studiów przypadku, kierowników uczelni, ekspertów i ewaluatorów. Przeprowadzone badania empiryczne będą stanowić również podstawę do szerszych refleksji filozoficznych na temat zarządzania uczelnią poprzez "urządzenie".